

Knelpunten en oplossingen Praktijkgroep Kleine Huiskavel

Twee weideseizoenen heeft het project Koe & Wij inmiddels achter de rug. Hoe is het de deelnemers in de vier praktijkgroepen de afgelopen twee jaren vergaan? Hebben ze gezamenlijk oplossingen gevonden voor de benoemde knelpunten in hun praktijkgroep? Hebben ze die oplossingen ook al in de dagelijkse praktijk toegepast? Allemaal vragen waar we de komende weken per groep antwoord op geven. Te beginnen met de praktijkgroep Kleine Huiskavel.

Wat waren eigenlijk bij het begin van het project de belangrijkste knelpunten met betrekking tot weidegang bij een kleine huiskavel?

Praktijkgroepregisseur Ton Derks hierover: “De belangrijkste knelpunten zijn door de deelnemers aangegeven in volgorde van belang:

1. Het sturen van het grasaanbod en de grasopname. De hoeveelheid bijvoeding en aantal uren weiden speelt hierbij een grote rol.
2. Hoe optimaal voeren?: Productie, eiwitgehalte, ureum in melk, conditie koeien.
3. Wat is financieel het beste?
4. Arbeid
5. Smakelijkheid gras (heeft relatie met 1)
6. Verkaveling (staat laatste, omdat dit minder snel te beïnvloeden is).

De knelpunten 2, 3, 4 en 5 zijn voor alle praktijkgroepen van toepassing. 1 en 6 zijn behandeld bij de oplossingen onderaan in dit artikel.

De belangrijkste “nieuwe” knelpunten in 2007 waren volgens de deelnemers:

1. Het weer

Dit was erg wisselend, waardoor tijdig maaien niet altijd lukte. De planning moest hierdoor vaak bijgesteld worden en het gras werd te lang in de standweide. Ook was de kwaliteit van het ingekuilde gras minder. Eén veehouder overweegt zelfs om volgend jaar de gehele eerste snede te maaien, zodat hij goede voordroog heeft voor de winter. Door de natte omstandigheden was ook de opname en voederwaarde van het gras minder. Dit was alleen op te vangen door voldoende bij te voeren. Daarnaast zorgde de natte omstandigheden voor meer vertrapping. Eén bedrijf heeft zijn koeien 6 weken opgesteld. Ton Derks hierover: “Het was geen eenvoudig jaar om goed te weiden. Echter het inkuilen kon vaak ook niet op het juiste moment, waardoor zowel weiders als opstallers een aantal kuilen van mindere kwaliteit hebben gemaakt. De eerste snede is over het algemeen prima. De latere sneden zijn vaak te zwaar of van mindere kwaliteit. Veehouders die vroeg geweid hebben (april) zijn het meest positief over beweiding, omdat er een prima productie is gerealiseerd en er groeitrappen voor de volgende snede weiden zijn gemaakt, waardoor weiden in mei ook beter liep.”

2. Vertrapping

Meerdere bedrijven zijn dit jaar gegroeid en geven aan dat de vertrapping in de wei een probleem wordt bij een grotere koppel. Oplossingen hiervoor ziet u bij onderdeel D hieronder.

Ton Derks over de toepassing van een van de oplossingen in zijn groep:

“Een paar veehouders hebben de oorzaak aangepakt. De buien kun je niet voorkomen, maar de afvoer van water kan op veel bedrijven wel verbeterd worden. Op een paar bedrijven is drainage aangelegd en zijn percelen rond gelegd. Hierdoor is het overschot aan water, na veel regen, sneller weg en hoeft er niet opgesteld te worden of kan er na

3. Groot deel grond ligt over grote watergang

Oplossingen zijn bijvoorbeeld realisatie van een via(vee)duct, mobiel melksysteem (weidemelkrobot) en bedrijfsverplaatsing.

4. Hoge kosten voor oplossingen

Een aantal van deze oplossingen brengt hoge kosten met zich mee. Ook daar zijn oplossingen voor zoals bijvoorbeeld: actief zoeken naar aansluiting bij ruil- en verkavelingprojecten, contacten leggen met belanghebbende organisaties (LTO, Gemeente, Provincie, DLG, etc.), het zoeken naar creatieve oplossingen met omwonenden en subsidie aanvragen of een project opstarten.

B. Bijvoeding: juiste hoeveelheid en soort bepalen.

- Bij het opstellen van het bedrijfsbeweidingsplan de bijvoeding bepalen aan de hand van de uitgangspunten die op het bedrijf van toepassing zijn. Uit tabellen is de passende bijvoeding af te lezen of bepalen via rekenprogramma graasvisie.
- Optimale sturing bijvoeding is belangrijk om de melkproductie gelijkmatig te houden. Hiervoor moeten wisselingen in het grasaanbod snel bijgestuurd worden. Vooral bij wisselend weer en grasgroei is dat van belang. Een geringer grasaanbod kan het beste aangevuld worden door extra voordroog bij te voeren. Dit past beter dan snijmaïs, omdat het beter het eiwit aanvult (indien er al meer dan 4-5 kg droge stof maïs in het rantsoen zit). Hierdoor hoeft het krachtvoer ook minder aangepast te worden.
In een standweide is het daarnaast van belang om het aantal uren beweiden te beperken bij een geringer grasaanbod, om het te kaal vreten van het perceel te voorkomen.
Bij versnelde grasgroei daarentegen kan men het beste minder voordroog bijvoeren gecombineerd worden met meer uren weiden.
- Bij warm weer en kort en nat gras is het ook van belang om voldoende structuur te voeren.

C. Te weinig/ te veel grasaanbod standweide.

- Tijdelijk: Meer of minder bijvoeren en minder of meer uren weiden.
- Structureel: Betere planning maken van benodigde perceelsgrootte in relatie tot gewenste bijvoeding of bij lopende beweiding oppervlakte bijgeven (in stroken).

D. Vertrapping

- Minder weiden en meer bijvoeren.
- Direct opstallen en goede kuil voeren, om te voorkomen dat het gras versmeert en de smakelijkheid sterk terug loopt.
- Werken met grotere percelen.

- Biedt meerdere percelen tegelijk aan.
- Sneller omweiden: Weidt koeien dan maar een dag in een perceel.
- Zorg voor flexibele/ mobiele drinksystemen en meerdere drinkpunten.
- Ontwatering perceel verbeteren.

Wat ziet de praktijkgroepregisseur zelf als belangrijkste knelpunt voor veehouders met een kleine huiskavel?

Derks noemt twee hoofdknelpunten: "Verkaveling en juiste bijvoeding.

Verkaveling: Uitgaande van het feit dat veel veehouders zo goed mogelijk willen weiden, is de verkaveling een belangrijk probleem. Door de doorgaande groei/ontwikkeling van bedrijven blijft dit, ook in de toekomst, aandacht vragen. Een slechte verkaveling beperkt niet alleen de beweiding, maar leidt ook tot meer arbeid en hogere productiekosten. Dit is nog versterkt door derogatie (70% grasland). Teelt van snijmaïs enkele kilometers van de stal is minder duur dan gras."

De **bijvoeding** kan beïnvloed worden door de wisselende grasgroei. Dan moet er vrijwel wekelijks een bijstelling van de hoeveelheid plaatsvinden. Vooral bij standweiden, waarbij de oppervlakte beschikbaar gras vaak een maand gelijk is, is dat niet eenvoudig. De meeste bedrijven uit de groep kleine huiskavel standweiden en ervaren dit probleem. De deelnemers uit de groep geven dan ook aan dat je regelmatig de wei in moet om het grasaanbod te bepalen. Door de bijvoeding te variëren kan de lengte tussen de bossen op 8-10 cm gehouden worden.

Voer je niet tijdig extra bij, bij een tragere grasgroei, dan wordt het gras te kort en daalt de opname door de koeien. In een zeer groeizame periode moet de bijvoeding verlaagd worden. Doe je dit te laat dan wordt het gras te lang en neemt de kwaliteit af. Beiden gaan ten koste van de productie.

Wat heeft Derks zelf geleerd van het project?

"Beweiding heeft de laatste jaren relatief weinig aandacht gekregen bij de veehouders. Het gevolg hiervan is dat mogelijkheden om beweiden te optimaliseren niet bij iedereen bekend zijn. Door over beweiding te praten met collega veehouders en deskundigen kan beweiding op veel bedrijven verbeterd worden. Vooral de groei van bedrijven vraagt om eenvoudigere systemen van beweiden, die minder tijd kosten en eenvoudiger zijn te plannen. Door dit toe te passen zal beweiden op meer bedrijven blijven passen. Door de ontwikkeling van de melkveehouderij wordt het verschil in economisch resultaat tussen weiden en opstallen relatief kleiner. Er zijn echter veel meer factoren die van belang zijn bij de keuze voor opstallen of weiden. De veehouder kan, na de voor- en nadelen van de systemen op een rij gezet te hebben, het beste kiezen voor het systeem wat bij hem past."